San Pedro Hospitaal

1332

ARUBIANA / CARIBIANA
Pa referencia.
NO POR FIA.
For reference.
NOT TO BE TAKEN
FROM THIS ROOM.

HET SAN PEDRO-HOSPITAAL

Op enige minuten afstands van Oranjestad zag men eertijds een uitgestrekte plantage: " Werk en Rust."
Den 25 sten November 1873 kwam dit terrein in bezit van den Heer Felipe Bareno, die het den raadselachtigen naam gaf van " Sividivi."
Waarschijnlijk is Sividivi een verbastering van 't Spaanse woord " Sividigna", den naam van een plant die op genoemde plantage veelvuldig voorkwam.
Den 13 den December 1901 ging Sividivi in eigendom over aan de Engelsche Goudmaatschappij " Aruba Gold Concession". Deze liet er het mooie gebouw optrekken, dat voor Directeurswoning werd bestemd. De goudmaatschappij ging echter niet voorspoedig : Na een zevenjarig bestaan liquideerde de Maatschappij.
Zoodra men hoorde, dat de Engelschen hun werkzaamheden op Aruba staakten en het eiland zouden verlaten, boden zich van alle kanten liefhebbers aan om "Sividivi" te koopen. En geen wonder! De plantage lag vrij dicht bij de stad; en 't woonhuis met bijgebouwen boden alle mogelijke comforts. De toenmalige Directeur, Mr. Farro, was gemachtigd het landgoed tegen elken prijs te verkoopen, mits 't gebouw bestemd werd tot een godsdienstig of liefdadig doeleinde. De ZEerw. Pastoor L.Jansen, destijds Pastoor van de Playa-parochie, had mede een bod gedaan en....kreeg de voorkeur. Zoo kwam 't Apostolisch Vicariaat den 12 en Februari 1908, onder zeer voordeelige voor condities. in het bezit van genoemde gebouwen met omliggende terreinen.
Volgens de Onderwijsverordening van 1907 moest het schoolwezen op Aruba aanmerkelijk worden uitgebreid en werden er meerdere leerkrachten gevorderd.
Daar de Congregatie van Roosendaal ook op Curaçao het Onderwijzend personeel moest uitbreiden, was zij niet bij machte meerdere onderwijzeressen voor Aruba af te staan.
De Apostolische Vicaris, Mgr.v.Baars, wendde zich daarom tot de Algemeene Overste der Zusters Dominicanessen te Voorschoten (1908). Het Bestuur der Congregatie was niet ongenegen het verzoek van Z.D.H. in te willigen en beloofde zoo spoedig mogelijk te zullen helpen.
In Juli 1909 werd er besloten in November van datzelfde jaar 'n zestal Zusters voor Aruba beschikbaar te stellen. Sinds dien werd " Sividivi " als het Moederhuis der Zrs. Dom. op Aruba aangewezen.
Toen de Zusters den 1 en Dec. 1909 op Aruba aankwamen, vonden zij op "Sividivi" haar woning reeds opgeknapt, geverfd en ingericht voor woonhuis en school. De H.Maagd werd tot patrones van het nieuwe Convent gekozen en " Sividivi " werd herdoopt in " Sancta Maria."
Op 1 Januari 1910 namen de Zusters de Parochiale school van de Franciscanessen over en openden zij op Sancta Maria een klas voor U.L.O.. Twee Zusters werden naar De Noord gezonden om ook dáár het Onderwijs over te nemen.
Den 2en Juni 1911 werd het onderwijzend personeel met 2 leerkrachten vermeerderd ter uitbreiding van het onderwijs op de Playa.
Bij verdere uitbreiding bood 't hoofdgebouw van Sta Maria, waarvan 2 flinke lokalen in gebruik kwamen voor kapel en sacristie, betrekkelijk weinig plaatsruimte voor de dubbele dienst van woonhuis en school. In de nabijheid der kerk werd nu een nieuwe school bijgebouwd.
Den 1 sten Juni 1913 kwamen de klassen op Sta. Maria te vervallen en kon het hele huis als woning voor de Zusters worden genomen.
De omliggende terreinen, die de laatste jaren niet productief gehouden waren, werden nu in aloëvelden herschapen.
De Dominicanessen zouden zich ook belasten met het onderwijs in de parochies van St.Cruz en Saboneta, wat dan ook gebeurde.

Arubiana: 1332

In vacantietijd en bij feestelijke gelegenheid vereenigden alle Zusters zich in " Sta. Maria ". In die dagen was het behelpen,en werd uitbreiding van localiteit hoogst wenselijk geacht.
Inmiddels was het verlangen en de drang naar een eigen hospitaal op Aruba levendig geworden. Met de dag werd het gemis van een ziekenhuis meer gevoeld. Wel was er sinds enige tijd door het Gouvernement een woning gehuurd, waar enige zieken konden worden opgenomen; doch uiteraard was deze meer een bergplaats dan een huis voor ziekenverpleging. Een directrice, door het Gouvernement benoemd, had het oppertoezicht en werd daar bijgestaan door een vrouw, die tevens keukenprinses en werkster was. Van verpleging overeenkomstig de hygiëne was geen sprake: de zieken bleven grotendeels aan de zorg van hun familieleden overgelaten. Menigmaal gebeurde het, dat een ernstige zieke na weken- en maandenlange ongesteldheid ten slotte er toe overging genezing te zoeken in het Hospitaal te Curaçao. Een gezond mens schrikt er soms voor terug de zeereis mee te maken aan boord van een weinig comfortabele schoener! Wat al ellenden moest dan zo'n reisje voor ernstige zieken opleveren! Die toestand bleek onhoudbaar in de dagen van de " griep ", toen de beide dokters dag noch nacht rust hadden.
Er moesten stappen gedaan worden voor Aruba een goed-ingericht hospitaal te verkrijgen.
Dr. Hopkins ijverde er voor wat hij kon. Hij bepleitte de zaak bij het Gouvernement.....maar zonder succes. Hij wendde zich tot de Apostolische Vicaris en Z.D.H. nam de zaak ter harte.

Aan Mgr. Vuylsteke komt de eer toe het initiatief te hebben genomen voor de stichting van het Hospitaal: " San Pedro di Verena " en het plan te hebben volvoerd. Om tot een goede oplossing te komen, had men de keuze tussen de bouw van een geheel nieuw hospitaal te Oranjestad of van een nieuw Convent voor de Zusters.

Voor de Zusters Onderwijzeressen was er veel vóór meer in de onmiddellijke nabijheid van school en kerk te wonen. De vrij grote afstand van Sividivi leverde bij regenweer dikwijls veel bezwaren op.

Voor een hospitaal had die afstand van de stad zijn goede zijde, terwijl bovendien de rustige omgeving, vrij van huizen en bewoners de ziekenverpleging ten nutte zou zijn.

1919 Zo werd dan besloten tot de bouw van een Zustershuis 23 Mei 1919, waaraan een rond jaar gearbeid werd. Daags voor de inwijding door Mgr. Vuylsteke op 19 Mei 1920 werd definitief bepaald, Sancta Maria tot hospitaal in te richten. Eerst toen kon met de verbouwing een begin worden gemaakt.

1920 Het Zilveren Priesterfeest van Mgr. Vuylsteke op 15 Augustus 1920 bood een ongezochte gelegenheid om op een of andere manier een flinke som gelds voor het hospitaal bijeen te brengen en Z.D.Hoogw. aan te bieden.

Het voorstel tot het houden van een tombola en een Bazaar vond algemene bijval. Weken en maanden van voorbereiding ,waarbij alles hielp wat helpen kon, waren nodig om een goede uitslag te verzekeren.

14 Augustus 's avonds om 8 uur werden de Tentoonstelling en de Bazaar geopend met een kindercantate als hulde aan Monseigneur.
Evenals de openingsrede van de Presidente van het Damescomité hield ook de cantate een aansporing in om veel te kopen en zo hoog mogelijk te bieden, daar de opbrengst de feestgave zou zijn aan de Jubilerende Bisschop.
Die avond was er al veel animo en stegen de prijzen van sommige artikelen in de bazaar tot de dubbele en driedubbele waarde.

15 Aug. De feestelijkheden van 15 Augustus zetten de kroon op het werk: alle biljetten voor de tombola en andere artikelen van de bazaar werden uitverkocht
De gezamenlijke opbrengst werd geschat op f.3000.-, daarbij inbegrepen een gift van f. 500.- door de Heer Rodriguez van Cuba, in die dagen voor het hospitaal geschonken.
20 Augustus werden de loten voor de tombola getrokken, waarna een nauwkeurige staat van alle inkomsten werd opgemaakt. Het totaal bedroeg f. 3350.-

Mgr. was zeer voldaan en wilde het goede werk zo spoedig mogelijk doen gedijen. Volgens berekening kon het hoofdgebouw van 't St.Petrushospitaal eind September gereed zijn.

Z.D.Hoogw. koos voor de dag der inwijding de 29e van die maand, feestdag van St.Michaël, Zijn Patroon. Mgr. herdacht juist het tweede lustrum van de Bisschopswijding.

29 Sept. De dag begon met een Pontificale H.Mis, wat aan de daaropvolgende plechtigheid nog meer betekenis gaf. Mgr. werd bij H.Mis en Inwijding geassisteerd door de ZEerw. Pastoor v.d.Elzen, die in functie van Secretaris was meegekomen, benevens door de vier Pastoors van Aruba, nl. Pastoor van Everdingen, v.d.Pavert, Hagemans en Murk.
Bij de inwijding waren verder tegenwoordig: de Zeereerwaarde Moeder Vicaria (Zr.Regina), de Zusters Helena en Gabriëla van St.Maarten, het Convent van Sancta Maria, de Eerw. Fraters, de dames van het feestcomité en andere genodigden.
Buiten stond een dichte drom mensen, die na de wijding naar binnen stroomde

De operatiekamer, alsmede één der vrouwen- en één der mannenzalen, was gereed om de zieken te ontvangen.

Eén der vertrekken was ingericht tot ontvangstzaal voor de receptie, die na de inwijding werd gegeven.
De Zusters gingen vóór de receptie naar huis, behalve Moeder Vicaria, de Eerw. Priorin Liduina en de beide Zusters verpleegsters.

1 Oct. Opening van het Hospitaal onder directie van Zuster Clara. de Graaff

---

De gedenkwaardige feiten vanaf de opening tot aan de verheffing van "San Pedro" tot Communiteit, zijn vermeld in de kroniek van het Maria-Convent. Playa, Aruba.

1929 Januari — Toen na het bijwonen van het Algemeen Kapittel in Augustus 1928 de Zeereerw Moeder Vicaria Liduina Kramp 19 December weer op Aruba terugkwam, werd HEerw benoemd tot plaatselijk Overste van 't Mariaconvent Playa, terwijl Priorin Candida Vulkers, die vanaf 26 April 1928 daar Overste was, op 1 Januari 1929 tot Priorin van " San Pedro " werd aangesteld.
Het pas nieuwgebouwde Zustershuis werd nu in gebruik genomen; ook de nieuwbouw van het Hospitaal begon haar voltooiing te naderen.
13 Januari werd de eerste patiënt in de nieuwbouw opgenomen. Langzamerhand werden alle le klas-kamers in gebruik genomen en werd ook de nieuwe vrouwenzaal betrokken. Er was veel werk in 't hospitaal; spoedig waren alle plaatse ingenomen.

Februari — Het was dan ook een heel gemis, toen begin Februari Zuster Celine Vlug, een van de Zusters-verpleegsters, op advies van Dr. J.E.M.Arends voor geneeskundige hulp naar het St.Elizabethgasthuis te Curaçao moest vertrekken. Toen zi na enige weken nog niet volkomen hersteld, op Aruba terugkwam,bleef zij voorlopig in het Maria-Convent, Playa.

Maart — 29 Maart was ook de nieuwgebouwde keuken voltooid.

April — Nu was de hele nieuwbouw klaar, en op een Zondagmiddag in de maand April kwam de Zeereerw. Pater A.v.d.Veen-Zeppenfeldt, Pastoor der parochie Playa, en President van het San Pedrohospitaal, de hele nieuwbouw inwijden.

De Lago Oil en Transport Compagnie, die vanaf het begin harer vestiging op Aruba, haar patiënten in San Pedro liet opnemen, had nu zelf voorzien in de bouw van een hospitaal, en zo zag men slechts node op 6 April 1929 de laatste patiënten vertrekken van de "Lago", die in zo menig opzicht het hospitaal had bevoordeeld en was ter wille geweest. 'n Dankbare herinnering zal het San Pedro-hospitaal steeds bewaren aan de tijd van de " Lago," en zeker niet het minst aan Mr. Rodger, de Manager.

Gelukkig waren de tijdsomstandigheden goed op Aruba, zodat de schade, geleden door het verlies van de Lago-patiënten, weer werd vergoed door een groter aantal particuliere patiënten.

Toen Dr.A.F.Dussenbroek, die vanaf 13 April 1928 Dokter was geworden van de Arend Petroleum Maatschappij, in 1929 steeds meer particuliere praktijk ging uitoefenen, was dit voor het hospitaal van grote betekenis.

Mei — De kraamverpleging, die tot dan toe slechts uitgeoefend werd bij de z.g. " hospitaalgevallen", d.w.z. bij kunstmatige verlossingen en abnormale gevallen, kreeg nu ook een grotere plaats in de werkkring der Zusters.
In Mei werden er reeds verschillende le klas-kamers besproken voor bevalling De eerste baby in de nieuwbouw werd geboren op 7 Augustus. En eind 1929 telden we al 21 bevallingen.

Juli — 'n Nieuwe categorie van patiënten kwam in de maand Juli in het hospitaal. Toen korte tijd na de overval van Urbina op Curaçao in de bewuste nacht van 8 op 9 Juni, ook op Aruba militairen werden geplaatst, kreeg ook het hospitaal weer z'n deel en werden de zieke militairen door de Gouvernementsdokters voor Gouvernementsrekening opgenomen. Zo kwam begin Juli de eerste militair als patiënt in het hospitaal. Daar er nog geen vaste regeling was getroffen door Gouvernement en Vicariaat, omtrent de verpleegkosten van de militairen, werd door den Gezaghebber I.Wagemaker, goegevonden, de militairen 2e klas te verplegen tegen f. 5.- per dag; alleen de Officieren le klas.

October Had men van de ene kant gewonnen, nu ging het hospitaal weer verliezen aan patiënten. De zieken van de A.P.M., die vanaf de vestiging dezer Maatschappij in " San Pedro " werden verpleegd, vertrokken 11 October naar het nieuw-gebouwde hospitaal van de A.P.M. op " Boe Bali."

1930 'n Belangrijk vraagstuk was in die dagen: "Wat moet er met de t.b.c.-patiënten gebeuren?" Bij de oprichting van het hospitaal was vastgesteld door Mgr. dat er geen t.b.c.-patiënten mochten worden opgenomen, omdat er geen voldoend plaatsruimte was, om 'n aparte kamer beschikbaar te stellen. Nu men na de vergroting over wat meer plaatsen kon beschikken, werd door het Bestuur van het hospitaal goedgevonden dat de twee kamertjes aan de Oostvleugel voor de t.b.c.-patiënten werd gebruikt.

Maart In Maart bracht de Zeereerwaarde Algemene Overste, Zuster Hortensia Bak, een bezoek op Aruba. Haareerw. heeft ook in het hospitaal visitatie gehouden. Zuster Celine Vlug werd daar als hoofdverpleegster aangesteld. Op 1 April aanvaardde deze haar nieuwe taak, doch moest reeds in September op advies van Dr. Arends naar Holland vertrekken wegens een oogziekte. Zr. Honorata Pohl werd voorlopig in haar plaats aangesteld.

September In September van ditzelfde jaar kwam er bericht van Holland, dat de Eerw. Priorin Candida Vulkers naar St. Maarten moest vertrekken, om daar in het St.Jozefconvent Priorin te worden. Op 6 November vertrok Haareerw. van Aruba.

1931 Moeder Vicaria Liduina Kramp werd op 3 Januari 1931 tot Priorin van het hospitaal aangesteld.

Maart Toen Gouverneur van Slobbe in Maart 'n reisje naar Aruba maakte , heeft Z.Ed. ook het hospitaal met een bezoek vereerd. Er werd gesproken over een te bouwen paviljoen voor t.b.c.-patiënten.

Juli Toen in Juli de Gezaghebber I. Wagemaker met verlof naar Holland ging, werd de Heer J.N.v.d.Veen-Zeppenveldt,neef van Pastoor Zeppenfeldt, tot waarnemend gezaghebber van Aruba aangesteld. Vergezeld van de Pastoor bracht Z.Ed. ook een bezoek aan het hospitaal.

Gedurende dit jaar werden verschillende verbeteringen in het hospitaal aangebracht, wat betreft lichtleiding, electr. bellenstelsel, enz. Ook werd in de operatiekamer een tegelvloer gelegd. Het hospitaal was altijd goed beset met patiënten.

1932 Als feestgeschenk van de Zeereerwaarde Moeder Priorin en alle Oversten werd aan de ZEerw. Moeder Vicaria Liduina Kramp voor haar Zilvereh Jubilé een som gelds aangeboden voor de te bouwen kapel van San Pedro. Veel geschenken van particulieren werden dankbaar in ontvangst genomen. Van het Politiecorps van Aruba werd een flinke som gelds gegeven voor 'n beeld van San Pedro, dat boven de ingang van het hospitaal zou prijken.

1934
Februari Gouverneur van Slobbe brengt wederom een bezoek aan het hospitaal. Zonder ophouden gaf ZExc. het verlangen te kennen, dat er een t.b.c.-paviljoen zou gebouwd worden. Plannen werden gemaakt,benevens tekeningen en bestek.
Het Gouvernement stond een renteloos voorschot toe van f. 20.000,-; de gehele bouw - zonder outillage - zou komen op f. 42.000,-.
Verschillende omstandigheden verhinderden het Bestuur tot het bouwen van een paviljoen over te gaan.

1935 Toen de Zusters van het Sancta Maria-klooster in 1920 het nieuwe convent naast de St.Franciscuskerk betrokken, en Sivi Divi als Hospitaal ingericht werd, moest de bestaande Kapel als operatiekamer ingericht worden. Het Allerheiligste zou " voorlopig" niet in San Pedro verblijven, totdat er een waardige bewaarplaats voor zou zijn. Dat " voorlopig " is 15 jaar geworden. Al die tijd moesten de Zusters zich tevreden stellen met één extra Adoratieuurtje in de week. Wie geen Lofbeurt had, ging Zondagsmiddags om 5 uur in de kerk op de Playa bidden. De Zusters verrichtten haar gebeden in de recreatiekamer, de vroegere keuken.
Zo ging het, tot Mgr. Verriet in April 1934 een nieuwe Kapel beloofde en ook de bouw zelf bekostigde.

Aan de Firma Dijkerhof en Widdmann werd de bouw van de Kapel opgedragen,van welke opdracht de firma zich uitstekend gekweten heeft.

April 3 April begonnen de werkzaamheden. 4 April machtigde Mgr.Verriet Pastoor Zeppenfeldt om de eerste steen te leggen.

19 April Deze plechtigheid had plaats op 19 April in tegenwoordigheid van Pastoor Elie, Priorin en Zusters van het Mariaconvent en San Pedro-klooster.

De bouw vorderde voorspoedig tot groot genoegen van de Zusters en vooral van Moeder Vicaria, Zr.Liduina Kramp. Jammer, dat Moeder Vicaria de Kapel nooit voltooid gezien heeft.

November De bouw van de Kapel was intussen voltooid.Het altaar van kunstgraniet, op Curaçao vervaardigd, was geplaatst. De Zusters hadden alvast een goede bidplaats.
Priorin Liduina zou zorgen voor de altaarbekleding. Mgr.Bekkers, Rector van Voorschoten, werd geraadpleegd en ZEerw. belastte zich met de bestelling van tabernakeldeur en -kroon, kandelaars en kruis.

Er ging geruime tijd mee heen; eerst in April arriveerde de altaarbekleding,in gedreven brons uitgevoerd. Een en ander, ook het altaar zelf, was aangekocht van de giften, die Moeder Vicaria met haar Zilverfeest gekregen had.

Nu de tabernakeldeur geplaatst was, kon over de plechtige inwijding van de Kapel gedacht worden.

28 April heeft Mgr. Verriet Pastoor Zeppenveldt gemachtigd de nieuwe kapel in te wijden.

Het Allerheiligste mag daar bewaard worden, met dispensatie in het H.Mis lezen; deze dispensatie werd voor 2 jaar toegestaan.

De 6e Mei was de grote dag, waarop de inwijding plaats had en het Allerheiligste - na 15 jaar - weer een blijvende woonplaats in San Pedro kreeg.
De plechtigheid werd bijgewoond door alle Pastoors van Aruba, enige Fraters, Priorin en Zusters van het Maria-convent en de Communiteit van San Pedro.
´s Avonds on 7 uur reed de auto binnen, waarin Pastoor Zeppenveldt gezeten was met het Allerheiligste.
Alle aanwezigen waren in de vestibule verzameld en gingen O.L.Heer in processie vóór naar de sacristie, waar het Allerheiligste geplaatst werd tot na de inwijding van de Kapel. Daarna hadden de gebeden en ceremoniën der inwijding plaats. Ook het Mariabeeld, geschenk van de Heer en Mevrouw Arends,werd gewijd.
De plechtigheid werd besloten met het Tantum ergo en de zegen met het Allerheiligste.
Ongetwijfeld zijn er in die plechtige ogenblikken vurige dankgebeden ten Hemel gezonden en hebben de Zusters Gods zegen gevraagd voor Mgr. Verriet en allen, die hebben meegewerkt tot oprichting en verfraaiing van de Kapel.

Het verlangen van Mgr. Verriet was, dat de Paters van Curaçao en elders, die tijdelijk op Aruba verbleven, in de San Pedro-kapel de H.Mis zouden lezen.
Voor de eerste keer heeft deze plechtigheid plaats gehad op 8 Juli door Pastoor Norbertus de Groen.

De Gothische raampjes, waarin voorlopig kathedraalglas gezet was, boden ee zeer geschikte plaats voor Kruiswegstaties, in glas-in-lood uitgevoerd.

Tekeningen werden aangevraagd bij W.Derix te Nijmegen, waarna de bestelling volgde. Geld was er niet aanwezig. Met de onkosten van vervoer, invoerrechten en plaatsing inbegrepen, kwamen de 14 Staties op f. 1150.-
Men besloot weer bij verschillende weldoeners aan te kloppen. Het resultaa was, dat we in korte tijd de gehele som bijeen hadden.

Met dankbaarheid schrijven we de namen in deze kroniek van hen, die ons hielpen de Kapel te verfraaien en van Kruiswegstaties te voorzien.:

Z.H.Excellentie Mgr. P.I.Verriet
Pastoor A.v.d.Veen-Zeppenfeldt
Pastoor H.C.Penninx
Moeder Priorin Hortensia Bak
Moeder Vicaria Candida Vulkers
Priorin Liduina Kramp
Priorin Amelia Peterbroers
J.M.J.Ellis uit Curaçao
M.J.Fokkers
Aruba Fraiding Co.
Vereerder van La Birgen Milagrosa
Vader van Zr. Plechelma Bakker
Zuster van Zr. Elisabeth Vossenberg
Verder de familie van verschillende Zusters.

1936 De 9e Januari heeft Pastoor Zeppenfeldt, als gemachtigde van Mgr. Verriet de Kruisweg in de Kapel van San Pedro kanoniek opgericht en ingewijd.

1934 We moeten nog even terug naar 1934.
Tegelijk met de bouw van de Kapel werd, ook aan de firma Dijkerhoff en Widdmann, opgedragen een ziekekamer te bouwen voor de Zusters, grenzend aan de nieuwe Kapel; verder een gaanderij voor het Zustershuis met een spreekkamertje. De jalouzie-ramen aan de Zuidkant van de recreatiekamer werden door deuren vervangen, wat de zaal veel frisser maakte.

Toen dit werk voltooid was, nam de Heer M.J.Fokkers ontslag bij de firma Dijkerhoff en Widdmann, en werd hij de aannemer van verschillende verbouwingen in het hospitaal.

De voornaamste veranderingen waren:
Het aanbrengen van een deur aan de Noordzijde van de kamers, ten Westen van de vestibule;
Het bouwen van een gaanderij of dienstgang langs bovengenoemde kamers;
Een heel nieuwe riolering met contrôleputten op 15 meter afstand;
De infectiekamers werden geplafonneerd;
Het hele hospitaal werd geverfd.

Terwijl de veranderingen uitgevoerd werden, kregen we het bericht, dat het Gouvernement een Chirurg zou laten komen voor Aruba.
Dr. W.L.Harmsen, die 1 Januari 1935 Dr. Dussenbroek zou vervangen in het

Hospitaal van Arend-Petroleum-Maatschappij op Bubali, was tevens de Chirurg voor San Pedro.

Het valt licht te begrijpen, wat een grote verbetering dit betekende voor Aruba: Moesten de patiënten geopereerd worden, dan waren ze genoodzaakt ziek en wel de zee over te steken om in Curaçao te komen. Dank zij de gerelde stoomverbinding der laatste jaren, was de overtocht minder bezwaarlijk dan voorheen met de bark. De reis van Aruba naar Curaçao duurde gewoonlijk bij gunstige wind, toch nog twee volle dagen, en als er geen wind was, kon de reis wel vier of vijf dagen duren; zelfs hebben de Missionarissen het meegemaakt, dat zij, na vier à vijf dagen onverrichter zake op Aruba terugkwamen; de reis werd dan uitgesteld tot er weer wind was.

Ook zijn er gevallen bekend, dat er Missionarissen bij gebrek aan Chirurgische hulp overleden zijn.

Sinds December 1934 is er geregelde verbinding met Curaçao door middel van de K.L.M. (Koninklijke Luchtvaart-Maatschappij.)

24 December 1934 's morgens om 10 uur kwam voor het eerst de " Snip " op Aruba aangevlogen.

En de Snip èn de Oriol onderhouden geregelde verbinding met Curaçao - Aruba Maracaibo. In drie kwartier is men van Aruba op Curaçao en omgekeerd.

Al was de verbinding met Curaçao ook 100 % verbeterd, het bleef toch een bezwaar, en tevens voor het Gouvernement èn voor particulieren een grote last en onkosten de patiënten voor operaties naar Curaçao te moeten sturen. De zieken waren ver van hun familie verwijderd en bij sterfgevallen was het voor beiden bedroevend zo ver van elkaar te zijn.
Al die moeilijkheden en onkosten werden nu voorkomen.

" Alle begin is moeilijk," zegt het spreekwoord, en dat ondervond men ook hier terdege. De bestaande operatiekamer (de vroegere Kapel van Sivi Divi) was te klein; instrumenten ontbraken; plaatsruimte voor de geopereerde patiënten niet toereikend.
Niettegenstaande dit alles werd de zaak flink aangepakt. De chirurg leerde de Zusters vóór elke operatie, bracht zelf de instrumenten mee, die na gebruik weer na Bubali moesten.
Daar er geen sterilisator in het hospitaal was, belastte Dr. Harmsen zich met het steriliseren van operatie-linnen. Enige jaren heeft ZEd. die post van "vrachtrijder" bekleed.(naar de A.P.M.).
In het begin van 1936 werd een sterilisator aangeschaft, die echter in 1938 nog niet gebruikt kon worden vanwege de zwakke stroom. De wacht is nog steeds op een transformator-huisje, dat toch wel eens ooit komen zal!

Met een goede wil is er veel te bereiken. Dit bleek ook hier, want niettegenstaande de gebrekkige middelen, plaatsgebrek enz., werd er toch druk geopereerd en op het einde van 1935 waren er 278 operaties(groot en klein) verricht.

Dokter J.E.M.Arends en Dokter J.R.Arends assisteerden Dokter Harmsen bij de operaties. Toen echter Dr.J.R.Arends door het Gouvernement werd benoemd tot Havendokter van San Nicolaas, kwam Dr.B.Gelfman in zijn plaats als Gouvernementsgeneesheer op Saveneta.

De steun van het Gouvernement, in Januari '35 toegezegd, werd bij Gouvernementsbesluit in Augustus '35, met terugwerkende kracht tot Januari '35, wat operatiegelden betreft.

Waarin bestond nu eigenlijk die steun? Wat was er gevraagd door den Apost. Vicaris, Mgr. Verriet? Wat werd er toegestaan??
Met het oog op de uitbreiding, die grote onkosten zou meebrengen, verzocht

Mgr. voor elke verpleegster f. 1.50 vergoeding voor elke verpleegdag.
Na lang beraad en veel geschrijf werd besloten:
Het Gouvernement betaalt voor elk zestal der verpleegde patiënten per dag f. 1.--, zegge één gulden!
" Het voorstel van mgr. zou, wanneer men daar op inging, een zware, blijvende last voor het Gouvernement betekenen," aldus adviseerde de Administrateur van Financiën. (Zie hierover de correspondentie welke in het Archief bewaard wordt.) Voor een grote operatie werd f. 10.--(tien gulden!) vergoed; voor een kleine f. 5.--(vijf gulden!)
Zie Gouvernements-beschikking Augustus 1935.

Reeds in het begin van Febr, 1935 werden plannen beraamd tot uitbreiding van het Hospitaal.
Dr. Henriguez, de directeur van de Openbare Gezondheidsdienst, Dr. Harmsen, de Chirurg, en de Gouvernementsgeneesheren Dr. J.E.M.Arends en J.R.Arends, hielden breedvoerige gesprekken met het Bestuur van San Pedro Hospitaal.
Nieuwe operatiekamer met bijbehorende vertrekken werd dringend noodzakelijk geacht, eveneens plaats voor de patiënten; ook werd er op aangedrongen een operatie-Zuster en enige verpleegsters in Voorschoten aan te vragen.

Het verslag van de vergadering met de wensen en eisen der Doktoren werd door Pastoor Zeppenveldt naar Mgr. Verriet meegenomen. Mgr. zag de noodzakelijkheid van de uitbreiding in en droeg den Heer M.J.Fokkers op, de plannen in tekening te brengen.

Tot volle tevredenheid van Mgr. en de Doktoren heeft de Heer Fokkers zich van die taak gekweten, waarna hij van Mgr. de opdracht kreeg een bestek te maken en prijsopgave te doen.

Wat er in het bestek opgenomen was, geeft het verslag in de Amigoe di Curaçao weer.
De kosten van de nieuwbouw kwamen op f. 62.723,00.

Daarmee was men echter niet klaar! Er kwam nog f. 19.000,00 bijwerk bovenop. Daarbij moest de gehele sanitaire inrichting aangeschaft worden, lichtleiding bellenleiding, en de inrichting van de operatiekamer en de ziekenkamers.
Daar er geen geld voorhanden was, dacht men er over om stuk voor stuk uit te breiden: bijv. de operatie-afdeling + één vleugel. Het was echter voordeliger het gehele plan ineens uit te voeren, waar Mgr. Verriet dan ook toestemming voor gaf in Maart 1935.

Na Pasen begonnen de werkzaamheden : eerst werd de riolering voor de nieuwe vleugels klaargemaakt en het terrein op de goede hoogte gebracht. Daarna bouwde men de administratiekamer, linnenkamer, enz. De linnenkamer werd voorlopig als verpleegkamer ingericht, totdat de vrouwenzaal, die als polikliniek ingericht zou worden, gereed was.

Zodra de administratiekamer klaar was, moest ze als ziekenkamer dienst doen voor le klas-patiënten , daar er plaatsgebrek was.

Wat een moeilijkheden er zich voordeden tijdens de bouwerij, en hoe men zich van alle kanten moest behelpen, weten zij het best, die in dien tijd in het hospitaal werkzaam waren. Met verstandig beleid en met...zich behelpen, kwam men echter tot een goed einde.

Den bouwheer ging het ook niet altijd voor den wind. Nu kon hij hier niet, dan daar niet terecht.Nu eens mocht er niet geklopt worden, dan kon men het geraas van de cementmolen niet verdragen. Het was echter alweer de aangename samenwerking, die over alle mogelijke moeilijkheden zegevierde.

En het geld, waar kwam dat vandaan??
Bij zijn vertrek naar Holland liet Mgr. f. 23.000,-- voor het Hospitaal acht die ZHExc. tegen 5 % voor het San Pedro Hospitaal geleend had. Daar kon men beginnen. Voor de rest moest men op Aruba maar klaar zien te komen! Geld lenen op Aruba lukte echter niet.

Voordat men aan de nieuwbouw begon, was het nieuwe washuis gebouwd, en daar het koken van het wasgoed grote bezwaren meebracht, dacht men er over een electrische installatie aan te schaffen.

Ten einde goed op de hoogte te komen van een moderne wasinrichting, besloot Priorin Wynanda een reisje te maken naar Curaçao, waar in het St.Elisabeth-hospitaal zo'n inrichting was. Zr. Cherubine moest juist examen maken op Curaçao, en zo gingen beiden op 31 Augustus op reis met de Snip. Zij waren de eersten van de Zrs. Dominicanessen en van de Missiezusters, die per vliegtui reisden.

De electrische wasserij van het Elsabethshospitaal was groot en groots inge richt, maar veel te kostbaar voor San Pedro, dat nog voor zoveel andere dingen had te zorgen. Op aanraden van Dr.Henriguez werd besloten een kleine ele trische wasmachine aan te schaffen, en een electrische mangel, zoals op Curaçao veel gebruikt werden en uitstekend voldeden.

Waschmachine en mangel werden in Amerika besteld, maar bleken bij aankomst niet doelmatig voor de grote hoeveelheid linnengoed. Ze van de hand doen, leek het beste, maar dat ging niet gemakkelijk, daar er intussen goedkoper wasmachines op Aruba zelf verkocht werden.

Priorin Wynanda maakte van haar verblijf op Curaçao gebruik, om geld te lenen voor de nieuwbouw. De Heer J.M.J.Ellis stelde f. 40.000,-- tegen 5 % beschikbaar. Daarmee was de bouwsom compleet. De Overste van het Mariaconver stond welwillend f. 12.000,-- af als renteloos voorschot. Verder leenden enige particulieren kleinere bedragen tegen 5 % 's jaars, en Senora Anita Bislik ons f. 700.-- gedurende anderhalf jaar, renteloos.

Op bladz. 9 werd al gezegd, waarvoor laatstgenoemde bedragen nodig waren.

1936
Augustus De Zeereerw. Pastoor Zeppenfeldt wordt benoemd tot Vicaris.

Voor dat de nieuwbouw plechtig ingewijd werd, moest de Directeur naar Curaçao vertrekken, om zijn hoge post te gaan bekleden.

In de plaats van Pastoor Zeppenveldt werd Pater Th. Bartel tot Pastoor benoemd van de St.Franciscuskerk en tevens tot Directeur van het San Pedro-hospitaal.

September Kort na de aanstelling van de nieuwe Directeur werd het Hospitaal (nieuw gedeelte) plechtig ingewijd. (Zie hierover blz. 3)

Mei 1937 Onder leiding en toezicht van Pastoor Bartel werden twee nieuwe motoren geplaatst om het hospitaal van regenwater te voorzien. Tevens bleef er aansluiting op de waterleiding L.W.V. (Lands Water Voorziening), ten einde altijd stromend water bij de hand te hebben.
De Heren Daniël Oduber en Jacobus Martinez hebben hier uitstekende diensten bewezen.

Augustus Herziening van het contract met 't Gouvernement, waarbij bepaald werd, dat verschillende operaties tijdens eenzelfde opname elk afzonderlijk in rekening mochten gebracht worden. Dit besluit was van terugwerkende kracht tot Januari '36.

9 Nov. De Zeereerw. Pater Martinus Luyckx tot Rector benoemd van 't San Pedro hospitaal.
Met enthousiasme werd dit grote nieuws vernomen. Een " eigen Rector ", dat had men vooreerst niet durven hopen! Elke dag H.Mis aan huis en steeds de Rector bij de hand voor de zieken, dat betekende een grote verbetering.
Het is dan ook aller wens, dat de eerste Rector van het hospitaal nog vele jaren die functie zal kunnen vervullen en na het nederleggen van zijn ambt door een andere zal vervangen worden.

De nieuwe Rector - 36 jaar reeds in de Missie; oud-Vicaris van Portorico; oud-Vicaris van Curaçao; oud-Rector van 't St.Elisabeth hospitaal te Curaçao moest toch ook een woning hebben ! " Voorlopig " werd een van de ziekenkamer als zit- en slaapkamer ingericht, en naar we hopen, zal er zo spoedig mogeli een Rectoraat(je) opgetrokken worden in de nabijheid van de Kapel.

September Operatielamp besteld.
Pastoor Bartel weet de Directeur van het Electrisch Bedrijf te bewegen het Hospitaal stroom te leveren tegen een speciale prijs:
Hoogtarief 50c. per K.W.U. wordt 13 c.
Laagtarief 10 c. " wordt 13 c.
Dit betekent een prijsverlaging van 52 %.

1937
15 Jan. Vanuit Voorschoten werd meegedeeld, dat het M.Missie-Comité f.200.-- beschikbaar stelde voor het San Pedro Hospitaal, welke som besteed moest worden vo aankoop van instrumenten of iets dergelijks. Besloten werd te vragen een verband - en spijswagen.
De Firma Franken - P. leverde genoemde wagens, terwijl het Comité nog f.25. extra gaf tot dekking van de vrachtkosten.

Juni Pater Luyckx, onze Rector, werd al gauw zwaar ziek. Een galblaasontsteking deed het ergste vrezen. Na enige dagen al werd de patiënt van de laatste H. Sacramenten voorzien. Goddank kwam daarna verbetering in de toestand, en enige weken later kon ZEerw. zijn bediening weer hervatten.

October De verplegingsprijs voor arme Gouvernementspatiënten werd van f.1.25 op f.1.50 gebracht.

4-23 Oct. Priorin Wynanda naar Curaçao om in het St.Elisabeth-gasthuis Röntgenfoto's te leren maken.
Na haar terugkeer werden verschillende benodigdheden aangeschaft. Het plan was, 't toestel van Dr. Eloy Arends in bruikleen te nemen.
Voor de benodigdheden uit Holland aankwamen, waren er grote veranderingen in het vooruitzicht, zodat besloten werd nog niet met Röntgenopnamen te beginnen.

December Broeders van de Christelijke Scholen.

Deze Broeders werden " Frères" genoemd ter onderscheiding van de Broeders Kruisvaarders, die ongeveer dezelfde tijd uit Holland kwamen.

De Frères namen de scholen van de Fraters van Tilburg op Aruba over.

1938 April. De Zeereerw. Pater Clemens v.d.Looy gaat voor een jaar met vacantie naar Holland. Op last van Mgr. Verriet moest de Pater bij verschillende Congregaties en religieuse Instellingen informeren, of deze ook genegen waren en voldoende krachten hadden om het Missiewerk op Aruba gedeeltelijk over te nemen. Van Voorschoten waren geen krachten te verwachten, tenminste voorlopig niet.

De berichten, die voor en na uit Holland kwamen, gaven wel te verstaan, dat Pater v.d.Looy veel werk, maar weinig succes had met de Bisschoppelijke opdracht. Bij alle Congregaties hetzelfde : tekort aan krachten. Tot in België en in Frankrijk reisde de ijverige Pater, maar steeds kon men op zijn verzoek niet ingaan.
Eén Congregatie,
gaf goede hoop, maar door ziekten en onverwachte sterfgevallen konden de Oversten er niet toe overgaan, krachten naar Aruba te sturen.
Zo liep het vacantie-jaar bijna ten einde, toen onverwacht een aanbod kwam uit Kleef (Duitsland) Het waren de Zusters van de Charitas. Zij waren genegen zich op Aruba te vestigen en de Ziekenverpleging op zich te nemen.

Moeder Priorin Hortensia Bak reisde er heen met Pater v.d.Looy om besprekingen te houden met de Overste der Charitas-Zusters. Mgr. Verriet kreeg al spoedig telegraphisch bericht, dat de Congregatie tegen October 6 Zusters kon sturen, alle gediplomeerd; verder, dat in Mei 1940 zes andere Zusters zouden volgen en in October 1940 'n derde zestal, alle met bestemming voor het San Pedro-hospitaal.

Met gemengde gevoelens werd dit bericht door de Zusters Dominicanessen op Aruba ontvangen. Het zou werkelijk een groot offer zijn het hospitaal te moet verlaten, dat de meesten onder de Zusters hadden zien opkomen, uitbreiden en bloeien, en zelfs nog steeds zien toenemen.

Om echter van het hospitaal te maken, wat er van te maken is, moeten er meer gediplomeerde Zusters komen, en daar wij die niet van Voorschoten konden krijgen, was het nodig, dat een andere Congregatie het overnam.

Dan, het was ook hier weer: de mens wikt, God beschikt.
In Voorschoten trof men maatregelen, in Kleef was men druk in de weer om voorbereidingen te maken, en de Zusters van San Pedro deden, wat in haar macht was om de nieuwe Duitse Zusters zo goed mogelijk te onthalen.

Er was reeds besloten, dat enige van de Zusters van San Pedro in het hospitaal zouden blijven om de Zusters te helpen thuis te komen, en ook om het Papiaments te leren en ze in alles in te werken.
St.Maarten zou hulp krijgen, en in het Maria-convent op de Playa kon men ook nog een paar krachten goed gebruiken.

Het Zustershuis van San Pedro-hospitaal moest noodzakelijk vergroot worden. Mgr. Verriet vond het beter daarmee te wachten, tot de Zusters uit Kleef er waren; zo kon men rekening houden met haar eisen en verlangens. Alleen werd er een houten loods gebouwd, grenzend aan het Zustershuis aan de Noordkant.
Het dormitorium werd bestemd voor de nieuwe Zusters en de loods zou slaapgelegenheid bieden aan de Dominicanessen.

29 Sept. was de reeds lang tevoren bepaalde dag van vertrek. De Kleefse Zusters zouden eerst naar Holland gaan, en daar een weekje in Reuver logeren, om dan vanuit Amsterdam gezamenlijk het ruime sop te kiezen. Wie zou 't geloven??!

Juist een week eerder kwam het bevel, dat geen Duitsers uit hun land mochten gaan.

Van Voorschoten uit werd alles in het werk gesteld om de nodige toestemming te verkrijgen bij de Duitse Consul: niets mocht baten, Het was en bleef " nee

Wat een tegenslag voor de Kleefse Zusters, voor Voorschoten, en ook voor de Zusters op Aruba!

Intussen hielden de Zusters van Kleef zich gereed voor het vertrek, maar moesten afwachten, wanneer de toestemming zou komen.

Maart 1940 . Priorin Wynanda informeerde op Curaçao, of er soms een verpleegster was, die naar Aruba wilde. Mgr. Verriet wist, dat Juffr. Emilie Johns zonder betrekking w as en vroeg haar of ze in het San Pedro hospitaal dienst wilde nemen. Zr.Johns nam het aan en op 27 Februari bracht het vliegtuig de Priorin met de eerste Lekenverpleegster naar Aruba.
Mgr. Verriet telegrafeerde naar Holland om 3 gediplomeerde lekenverpleegsters met geschiktheid voor dienst in de operatiekamer, kraamverpleging en Röntgenopnamen.

Moeder Priorin Hortensia toog er weer op uit. Na veel beraad deed HEerw. een keuze, die lang niet gemakkelijk was.
Er werd op Aruba een contract opgesteld, waarin de rechten en plichtem der contractanten omschreven waren. Dit contract werd naar Voorschoten gestuurd en door de " uitverkorenen " getekend:

25 Mei zouden de dames vertrekken, tegelijk met Pastoor van Weerelt en enige Zusters voor Curaçao.

4 April f. 3.000,--(drie duizend gulden) van San Pedro hospitaal gestort op de Hollandse Bank op Aruba, om overgeboekt te worden in Leiden op de rekening van de Congregatie. Die som was bestemd als reisgeld voor de drie verpleegsters

8 Mei Invasie van de Duitsers in Nederland. Na vier dagen van hevige strijd en tegenstand moest Nederland zich overgeven en stond van toen af onder Hitler

Natuurlijk geen sprake van vertrek uit Nederland. En hulp voor het hospita bleef dus weer uit.

In April: Pater Rector Luyckx gaat op vacantie naar Nederland.

20 Mei Pater Leo van Hegelsom voor een jaar in de plaats v.Pater Luyckx.
Pater v. Hegelsom zou de bouw van de nieuwe kerk op Paradera voorbereiden en later, als Pater Luyckx terug was, de nieuwe parochie stichten op op Paradera.

Op reis naar Holland brak de oorlog uit met het gevolg, dat de passagiers naar Engeland gebracht werden.
Zes weken bleven de Paters. - Pastoor v.d.Elzen en Pater Meussen maakten ook de reis mee - in Londen. Er werd hard gewerkt, niet om in Holland te komen, maar om terug te kunnen naar de West.

Augustus Pater Luyckx is weer op Aruba. Pater v.Hegelsom gaat terug naar Curaçao om het Rectoraat in Rustoord waar te nemen.

In het begin van 1940 biedt de Directie van de Lago Oil Company een compleet Röntgen-apparaat aan, onder voorwaarde, dat San Pedro de kosten van het vervoer, de nodige reparaties en de plaatsing zou betalen.
De Lago had een nieuw hospitaal laten bouwen en in de Röntgenkamer een nieuw apparaat geplaatst. Het oude, dat nog zeer goed was, schonken ze ons.
De onkosten voor reparatie en plaatsing bedroegen f. 2.000,--.
Mgr. stemde toe die uitgaven te doen, mits een vakkundige het zou nakijken en plaatsen.
Mr. Frosch, een expert in dienst van de General Electric Company bezoekt 2 X 's jaars Aruba, om verschillende apparaten te controleren. Deze werd door Pastoor Bartel uitgenodigd om het Röntgenapparaat op de Lago te onderzken. De mechanicus vond het toestel, op enige onderdelen na, uitstekend in orde. De ontbrekende onderdelen werden in Caracas besteld. Het apparaat werd van de Lago naar San Pedto getransporteerd en daar geplaatst. Bij een

Bij een volgend bezoek aan Aruba werden ook de nieuwe onderdelen door hem ingelast. Zo was het toestel gereed voor het gebruik.

Alleen de Röntgenoloog ontbreekt nog. We hopen spoedig te kunnen schrijven, dat er iemand gevonden is, die het toestel kan bedienen. Tot nu toe gaan de patiënten naar het Eagle- of het Lago-hospitaal voor Röntgenopnamen.

Juni Een zeer welkome hulp krijgt het hospitaal in de persoon van Mej.J.Schultz, gediplomeerd verpleegster. De laatste 2 jaren was zij in Amerika werkzaam. Ze verbleef daar met haar vriendin: Mej. de Boomkens, dans- en gymnastieklerares, masseuze en pedicure. Haar plan was, naar Nederland terug te keren, ofwel naar Oost-Indië, waar ze beiden 7 jaar werkzaam waren. De gevaren op zee waren nu te groot en zo kwamen ze er toe om op Aruba haar diensten aan te biedem. Arubanen, die zij in Amerika ontmoetten, verzekerden haar, dat er op Aruba zeker een betrekking te vinden was.
Na de nodige informaties ingewonnen te hebben, werd J.Schultz als verpleeg-
1 Juli ster aangenomen en trad 1 Juli in dienst.

1941
16 Januari Juffrouw C.P.Wittenberg, Gouvernements-verloskundige, in het hospitaal opgenomen.
De patiënte was ernstig ziek en was ervan overtuigd spoedig te zullen sterven. Zij verlangde haar testament te maken. De Notaris werd ontboden en maakte de akte op.
Het geld en de opbrengst van de goederen moest voor de helft afgedragen worden aan de Vereniging "Helpt elkander" en aan de armen van het San Pedro-hospitaal. De lijfgoederen verlangde zij naar Engeland te sturen voor de oorlogsslachtoffers.
22 Jan. overleed Juffr. Wittenberg, door velen, vooral door de armen betreurd.
Na de betaling van de schulden en gemaakte onkosten restte er nog een bedrag
17 Sept. van f.3863,54, waarvan de helft, f.1931,77 voor de armen van San Pedro-hospitaal gegeven werd.
F. 1500,-- werden op de spaarbank geplaatst. De Priorin van het hospitaal mag over het geld beschikken ten bate van de armen van San Pedro.

Mogen de armen de voorsprekers zijn bij God voor de ziel van hun weldoenster : Catharina Susanna Wittenberg. R.I.P.

1942
15 Februari In de nacht van 15 Februari werden we opgeschrikt door--- luchtalarm. Het was ongeveer 2 uur. " Het zijn maar oefeningen," dachten de Zusters, maar neen,hoor, 't was bittere ernst. Er waren sub-marines in de omgeving en die hebben in de buurt van San Nicolaas lelijk huisgehouden. Verschillende boten werden getorpedeerd. Vanuit de verte kon men de brandende schepen zien.
Al heel gauw waren alle Zusters beneden; ook alle verpleegsters waren op het loeien van de sirene afgekomen, om zo nodig, te helpen. We bleven wachten en nog eens wachten, maar er kwam niets. De een na de ander trok weer naar bed. Er kwamen geen berichten van San Nicolaas, dus waren er zeker geen persoonlijke ongelukken gebeurd.
Om vijf uur waren alle Zusters weer in de Kapel voor het koorgebed, meditatie en H.Mis.
Ongeveer 7 uur in de morgen komen er twee trucks binnen gereden met 19 mannen er op, van top tot teen zwart van de ruwe petroleum, en de meesten met ernstige of minder ernstige brandwonden. Het waren werklui van de getroffen

tankers. Van 's nachts 2 uur af tot de morgen hadden ze getobd om hun leven te redden. Twee waren er bezweken : een Engelsman en een Chinees. De lijken werden in een zeildoek gewikkeld naar San Pedro gebracht, om de volgende morgen begraven te worden.
De 19 slachtoffers zaten of liepen dan door de vestibule, alles tekenend en besmeurend met de vette petroleum.
Alles toog aan het werk om de stakkers te helpen : Zusters, doktoren, verpleegsters, heren en dames van het Rode Kruis, alles was in de weer. Voor allen werd een bed in gereedheid gebracht, en die van hun teerpakje bevrijd waren, werden in de ziekenkamers verbonden en verkwikt met koffie, cognac en sigaretten. Intussen werden er kleren voor de slachtoffers aangebracht en schoeisel. Die niet gewond waren, gingen blij met hun vrouwen naar huis.
De overigen werden per ambulance naar het Lago-Hospitaal vervoerd om daar verder verpleegd te worden. Tegen de middag vertrok de laatste patiënt.

16 Febr. De volgende morgen werden de twee slachtoffers begraven. Om 9.30 vertrok de droeve stoet met de Engelsman, om 10 uur de Chinees.
Aan de koffietafel werd nog druk gepraat over het ernstig gebeuren. Er werd ook verteld, dat er eenn torpedo op de Eagle aan het strand was neergeschote echter zonder te ontploffen. Op Curaçao was hetzelfde gebeurd; daar was de torpedo reeds onschadelijk gemaakt. Dezelfde Heer, die het op Curaçao gedaan had, was naar Aruba gestuurd, om ook hier het ding onschadelijk te maken.

Daar klonk opeens een hevig knallen !! We schrokken er allemaal van ! " Dat is weer schieten," zeiden we tot elkaar."He, hoe angstig ! De vijand is echt in de buurt, hoor !" Haastig telefoongebel : " Er komen gewonden, er zijn do ook bij, bel de dokters op !" Even later reden er zeven trucs binnen, elk me een streche er op met een slachtoffer. Drie Mariniers waren op slag gedood, een officier hevig gewond, maar leefde nog; veel stukken staaldraad waren in zijn vlees gedrongen. De dokters trachtten die draden te verwijderen en zo zijn leven nog te sparen. Het mocht niet gelukken: 's middags om 3 uur werd het vierde slachtoffer in het dodenhuisje bijgezet. Het was droevig om te zien : vier van die stoere kerels, zo ineens uit het leven gerukt.
De overige drie, een marinier en twee schutters, waren licht gewond en konden na enige dagen het hospitaal verlaten. Hun gehoor had met de ontploffing veel geleden, zodat twee van hen voor specialisten-behandeling naar Curaçao moesten.

17 Febr. De volgende morgen werden de vier verongelukten, allen Nederlanders, met mil taire eer begraven.

Zo ondervonden we dan,dat er oorlog was en de vijand dicht in de buurt.
Van toen af werd de verduistering ingevoerd. Een 40 petroleumlantaarns werden aangeschaft, flachlight-gasoline-lantaarns voor de operatiekamers, triplex om de operatiekamers, verloskamers en polikliniek af te scher men. Dat gaf een hele drukte. De luchtbeschermingsdienst had al lang tevoren aangegeven wat er bij een mogelijke aanval gedaan moest worden. We hadden het echter niet als ernst opgenomen en zeiden maar: "Och, er gebeurt hier immers toch niets!"

Na al het gebeurde in Februari moesten we toch aan de slag. Men raadde ons ook aan een schuilkelder te bouwen, maar daar is niets van gekomen : we hope dat we voor luchtaanvallen gespaard blijven.

De verduistering "black out " gaat door tot September '43. Buiten mogen nog geen lichten branden. De straatlantaarns zijn van boven afgeschermd, zodat ze het licht recht naar beneden werpen. Nu en dan, als er onraad is, wordt de verduistering weer voorgeschreven; ook als er oefeningen gehouden worden.
Op bepaalde tijd gaat het electrisch licht vijf maal aan en uit, tot teken,

dat Vase B. weer intreedt. De klaarstaande lantaarns worden dan onmiddellijk aangestoken en alle naar buiten uitstralende lichten gedoofd.

De verbinding met ons dierbaar Moederland is sinds 1940 verbroken. De berichten komen zeer schaars over. Door middel van het Rode Kruis of door bemiddeling van vrienden in neutrale landen is het mogelijk enige tijdingen door te geven. Uiteraard zijn deze berichten zeer beknopt en ze geven geenszins de echte toestand weer, waarin onze dierbaren zich bevinden.
Doodsberichten komen via het Rode Kruis in vijf maanden over in eensluidende formulieren.
De voedselvoorziening vormt een gewichtig vraagstuk in de oorlog. We zijn op Amerika aangewezen, alsook op Columbia, Venezuela en Argentinië. Door bemiddeling van de " Incu " kan men in de W.S.A. bestellingen doen. In 1942 bijv. moest men reeds opgeven wat men in 1943 in Amerika wil bestellen. Hoeveel in elk kwartaal, met bijvoeging van prijs en gewicht en afmeting der goederen. Men is niet verplicht alles te bestellen wat men in het grote schema heeft opgegeven, maar méér bestellen dan men gevraagd had, wordt niet toegestaan.

Aan de kooplieden wordt een ruim quota toegestaan, zodat het gemakkelijk is, ter plaatse te kopen. De prijzen van de eetwaren, huishoudelijke artikelen en hospitaalbenodigdheden zijn twee à driemaal zo hoog als voor de oorlog.

Met de verhoging van de uitgaven houden de inkomsten gelijke tred: het aantal patiënten neemt steeds toe. Verschillende companieën maakten een contract met de Lago voor kortere of langere tijd.

Maart Zo kwamen er patiënten van de Kellog Comp., de C.F.Braun Comp., Foster Wealer Comp., Badge Comp. Maiky Comp. en Walsh en Driscoll Comp.
Al die patiënten - meest van St.Vincent, Granada en Domingo afkomstig, werin de derde klas verpleegd.
Sommigen hadden hun werklui verzekerd bij "Fatum" voor ziekte en ongevallen anderen betaalden zelf de hospitaalkosten.

Een andere groep patiënten vormden de manschappen van de Schotten en de Amerikaanse troepen,die tijdelijk op Aruba verbleven voor de bescherming van ons eiland.(Lago Oil en Transport Comp.). De soldaten werden in de 2e klas verpleegd, de officieren in de eerste klad.

De Amerikanen bouwden zelf een hospitaal en hadden 4 Doktoren. Ongeveer 9 maanden werden de Amerikanen in San Pedro verpleegd, tot eind 1942.

Twee Amerikanen hebben van Maart tot December het Röntgentoestel bediend. Ze maakten foto's van hun eigen manschappen en ook van de patiënten van San Pedro. Zodra de Amerikanen hun eigen Röntgentoestel hadden, kwamen ze niet meer bij ons en moest het toestel weer een poosje rusten, tot er een ander kwam, die het bedienen kon.

Oktober De Gebroeders Elias en Alex Cariël, wilden hun dankbaarheid betuigen aan San Pedro en schonken het een modern lachgas-apparaat, een prachtig geschenk! Jammer echter. dat het zeer moeilijk is om cylinders uit Amerika te krijgen.
In Maart '43 is het voor 't eerst gebruikt, doch slechts voor enkele patiënten. De wacht is nu op nieuwe cylinders.

Tengevolge van de oorlog moesten ook opgenomen worden: Leden van de Burgerwacht; dienstplichtigen ; Schutters ; de bemanning van H.M.'Claasje, - Dirkje - v. Kinsbergen ; van de kustbatterij ; V.K.C. ; V.K.A. ; van het Canadeesch Legioen en van de KNIL. Al deze patiënten werden in 2e klas ver-

pleegd. Zij, die de rang van Sergeant en hoger hadden, hadden recht op le kl. verpleging.

1943
Januari — Het Eagle-Hospitaal sluit.
De instrumenten en een Philips-röntgentoestel worden tijdelijk in San Pedro bewaard. Patiënten van de Eagle-Comp.worden weer in San Pedro verpleegd; ook de zeelui, die op de boten varen in dienst van de Lago.

Februari — Dokter E.v.d.Brugghen, voorheen in het Eagle-hospitaal werkzaam, neemt dienst in San Pedro tot 1 Juli '44. Hij bedient het röntgenapparaat van de Eagle in San Pedro. Het oude toestel van de Lago is defect en zal door een ander vervangen worden.

22 October — Pater Rector Luyckx naar Amerika voor keel-operatie. Bestraling met radium had niet de gewenste uitwerking; na een vreselijk lijden overleed de Pater 15 Januari 1944.
Voorlopig blijft het hospitaal zonder Rector. We hebben toch dagelijks H.Mis aan huis, door de Pastoor of Kapelaan van de Playa gelezen (vooral door Pater A,Frunt. O.P.)

1944
29 Febr. — Bezoek van H.K.Hoogheid Prinses Juliana aan Aruba en aan San Pedro-hospitaal.

Daags na het vertrek van H.K.H. zendt de Gouverneur uit naam van Prinses Juliana 75 schone bloemruikers voor de patiënten.

24-27 Mei — Z.Excellentie Gouverneur P.A.Kasteel logeert in San Pedro.
Kamer 49 is als zitkamer, en het kamertje ernaast op de voorgalerij als slaapkamer ingericht.
De hoge gast was zeer voldaan en tracteerde de Zusters op fijne Curaçao-se taart.

1 September — Zondags 4 H.Missen in de parochiekerk, zodat de Zusters in het hospitaal geen H.Mis in San Pedro kunnen hebben.

Augustus — Dr. Harmsen en familie, Zr.J.Schultz en Zr.v.d.Brugghen verlaten het Hospitaal en Aruba en begeven zich via Amerika naar Australië.

6 November — Zuster Walburga, reeds geruime tijd aan vermoeidheid lijdende, gaat naar Curaçao voor specialistisch onderzoek van het hart.
Toen zij 'n zes weken (het was al in 1940) rust hield voor het hart, merkte ze op, dat haar voet zo doof was. Dr. Arends schreef lauwwater-baden voor, die echter niets hielpen. De bloedcirculatie was niet goed, werd er gezegd. Na die rustperiode ging Zuster weer blij en opgewekt aan het werk. De voet bleef echter doof, maar men nam er weinig notitie van. Later kreeg de patiënt bruine vlekken op de armen en in het gezicht. Maar weer naar de dokter!Weer andere medicijnen; soms kreeg ze het benauwd en transpireerde erg.
Dr.Arends ging door met medicijnen voor te schrijven.

Sept.1944 — De Lago stuurt een man, verdacht van Lepra. De patiënt wordt opgenomen in de krankzinnigencel tot er gelegenheid is om naar Curaçao vervoerd te worden. De patiënten van de cel worden steeds door Zr.Walburga verpleegd en zo krijgt zij ook de zorg voor Patiënt Hassel. Na 4 weken komt er 'n tweede melaatse bij, een man van Santa Cruz, Winterdaal, vader van 4 kinderen. De patiënten waren niet ziek, zodat ze geen verpleging, wel verzorging nodig hadden.

Intussen werd er uitgezien naar scheepsgelegenheid om de beide patiënten naar Curaçao te vervoeren. Dat was zeer moeilijk: De Kapiteins van de barken

(schoeners) wilden hen niet meenemen. De kapiteins vah de stoomboten van de K.N.S.M. bedankten er ook voor. Het is oorlogstijd en het scheepspersoneel was zeer ontevreden gestemd; daarbij moesten de kapiteins, als ze in Amerika kwamen, de eed afleggen, dat ze geen besmettelijke zieken aan boord gehad hadden. De Gouvernementsdokter stelde voor: een losse cabine te bouwen met zit-en ligplaats en de patiënten met cabine en al op de boot te zetten; ook daar wilden de kapiteins niet op ingaan. Er gingen brieven en telegrammen naar den Gouverneur en naar den Directeur v.d.Openbare Gezondheid, alles zonder resultaat.

Eindelijk heeft de Priorin gedreigd, dat zij de patiënten naar huis zou laten gaan, als ze niet vervoerd werden; de toestand voor die twee melaatsen werd onhoudbaar in die cel en elke dag vroegen ze maar weer: Wanneer gaan we nu naar Curaçao?

Het dreigement van de Priorin had goede uitwerking: Er kwam een motortorpedo-boot van Curaçao met Dr. v.d. Kuip om de patiënten te halen.

De toestand van Zuster Walburga verbeterde niet. De neus werd dik en de vlekken in het gezicht werden meer zichtbaar.

5 November Dr. Robles (een Surinamer) viel het op, dat Zr.Walburga er zo vreemd uitzag. Hij sprak met de hoofdzuster, Zr.Fridoline af, dat hij een onderzoek zou doen op lepra. Priorin schrok erg, toen zij dit vernam. Verbeeld u eens,dat het lepra is!! Wat dan?? De treurige geschiedenis over het vervoer van die twee mannen stond haar nog levendig voor de geest. Zou het met Zr. Walburga ook zo moeten gaan? Neen, dat kàn, dat màg niet! Toen besloot Priorin met Zr.Walburga naar Curaçao te gaan, quasi voor onderzoek van het hart.
Mocht het zijn..... dat het zozeer gevreesde waar was, dan was de patiënte alvast op Curaçao.
Zr.Walburga ging eerst niet graag mee. "Er zijn hier op Aruba toch Dokters genoeg, die verstand van huidziekten hebben?" dacht ze. Maar het was nu eenmaal besloten en het plan werd doorgezet. Zr.Gijsberdina v.Hulst ging ook mee voor specialistisch onderzoek en bleef drie maanden op Curaçao zonder baat te vinden voor haar kwaal.

6 November PriorinWynanda met Zr.Walburga en Zr.Gijsberdina per K.L.M. naar Curaçao . De beide Zusters waren zeer opgewekt, de Priorin uiterlijk ook, maar haar hart klopte zeer onrustig. Wat zou de uitslag van het onderzoek zijn?

Op Curaçao zagen de Zusters al dadelijk, dat het met Zr.Walburga niet pluis was. 's Avonds mocht ze nog rondlopen in het hospitaal en de volgende morgen naar de H.Mis, maar daarna naar bed en al gauw kwam de internist Dr.v.d.Sar met enige Zusters voor onderzoek.
Priorin logeerde in het St.Martinusgesticht en toen zij om 9 uur in het hospitaal kwam, stond de dokter haar al op te wachten. " Priorin," zei hij, "ik moet nog twee onderzoekingen doen, maar het is zo goed als zeker, dat de Zuster " Lepra " heeft; vanmiddag krijgt U de officiële uitslag."
Welke indruk die boodschap maakte, is niet te beschrijven.
De Priorin ging naar Zr.Walburga en vroeg, hoe het ging. " Wel,"zei ze, "ze lopen zo druk om me heen en allemaal met handschoenen aan; het schijnt besmettelijk te zijn. We zullen afwachten."
Priorin bracht haar vrije tijd door in de Kapel, om alvast het offer aan God te brengen en te bidden om kracht en volle overgeving.
's Middags om half drie verscheen de Directeur van de Openb. Gezondheidsdienst Dr.J.Arends en Dr.v.d.Sar met de geweldige verklaring, dat Zr.Walburga melaatsheid had. O, wat een tijding ! Heer, uw Wil geschiede !
Dadelijk belde Priorin Mgr. Verriet op om het treurige nieuws mee te delen, alsook Pater Vicaris Zeppenfeldt. Mgr. zou aanstonds naar het ziekenhuis gaan

Intussen werd er al plaats besproken in Zaquito en om half vijf zou de ambulance vóórkomen. Het ergste was nog, om het Zr. Walburga mee te delen. Pater Rector Hulsman ging de ziekenkamer binnen en vroeg haar: Wel, wat zegt de Dokter?" " De dokter zegt niets, " antwoordde ze. " Wat denk jezelf dat het is?" vroeg Pater Rector verder. " Ik denk exceem, zei Zuster. " Neen," sprak Pater Rector, " geen exceem, het is veel erger." Toen keek Zr.Walburga Priorin aan en zei: " O, wat ziet U eruit; het moet wel heel erg met me zijn: ben ik melaats?" " Ja," zei Pater Rector. Zr.Walburga brak in snikken uit, terwijl ze met volle overgeving tussen haar tranen door riep : " Heer, uw H.Wil geschiede !" Alle aanwezigen schreiden mee en herstelden zich, toen Dr.v.d.Sar binnenkwam. " Er is hoop op herstel, Zuster," sprak hij. Met de tegenwoordige middelen, die ons ten dienste staan, mogen we niet meer spreken van "ongeneeslijk", en als Holland weer open is, moogt u ook naar Holland.
Mgr. Verriet was er al gauw om de patiënte moed in te spreken, ofschoon Hij het ook heel erg vond.
Half vijf vertrok Priorin Wynanda met Zr,Walburga naar Zaquito per ambulance
" In de Naam des Heren" zeiden beiden, toen de deur dicht ging.

Van het St.Elisabethsgasthuis naar Zaquito is hoogstens 5 minuten rijden. Moeder Desirée en de vijf andere Zusters stonden diep onder de indruk de nieuwe patiënte op te wachten. Ze vinden het toch allemaal zo erg, als er weer iemand bij komt. Ook alle patiënten voelen het mee en zijn gewoon een hele week van streek, als er weer een slachtoffer bij komt.

Inderhaast was een kamer voor Zr.Walburga ingericht in het zogenaamde observatiegebouw, vlak tegenover het Zustershuis. In het gebouw was nog geen patiënt geweest. Na de eerste begroeting ging men naar de Kapel om nog eens het offer aan te bieden, dat de goede God vroeg. Onderweg spraken we nog een patiënte. "Zuster," zei ze, "O.L.Heer is altijd bij ons.Dat geeft ons kracht om onze ziekte met blij geduld te dragen. Als Hij niet in ons midden was, hielden we het niet uit." Die woorden van een eenvoudig meisje maakten diepe indruk op ons en zeiden ons, dat er een goede geest heerste onder de patiënte

De Priorin nam afscheid van Zr.Walburga tot de volgende morgen. De eerste nacht bracht Zuster rustig door zonder echter veel te slapen. De volgende morgen kwamen Rector Hulsman en Moeder Perpetua met alle mogelijke huisraad aan, om het huis aan te kleden.

8 November Priorin Wynanda naar Aruba terug om de treurige tijding aan Moeder Vicaria Candida en de Zusters mee te delen. Allen schrokken geweldig en waren erg begaan met het lot van onze goede Zr.Walburga; toch brachten allen grootmoedig het offer en dankten de goede God, die uit ons midden een slachtoffer van de gevreesde lepra heeft willen kiezen. Het gebed met en voor elkaar maakte ons sterk en onderworpen aan Gods H.Wil.

Zuster Walburga draagt haar kruis blij en geduldig en doet al wat ze kan, om, als God het wil, haar gezondheid terug te krijgen.
In korte tijd is de plaats rond haar huisje, dat zij "St.Catharina" heeft gedoopt, geheel veranderd. Ze heeft een keurig tuintje aangelegd, kweekt bloemen voor de Kapel en houdt zich verder met handwerken bezig.

12 December Moeder Vicaria op bezoek bij Zr.Walburga.

1945

3 Maart Priorin Wynanda en Zr. Fridoline brengen het eerste bezoek aan Zaquito.

12 Maart Gouverneur P.Kasteel bezoekt het Hospitaal en soupeert er met Pastoor Bartel.

30 April Zilveren Professiefeest van Zr. Plechelma Bakker. Na haar feest gaat zij naar Curaçao om Zr.Walburga op Zaquito te bezoeken.

5 Mei Op de dag van haar vertrek wordt de bevrijding van Nederland aangekondigd. Grote dankbaarheid en blijdschap doorstraalde heel het Arubaanse volk en voo al de Hollanders op Aruba, nu Nederland eindelijk onder de macht van de Duit sers uit is.

11 Juli 75-jarig verblijf van de Paters Dominicanen op Curaçao. Moeder Vicaria en Zuster Elisabeth Vossenberg gaan er heen om het feest mee te vieren. Pontificale Hoogmis - Completen - Plechtig Lof met feestpredicati

29 Sept. 25-jarig bestaan van het Hospitaal. Wegens de tijdsomstandigheden werd er be sloten dit heuglijk feit in alle stilte huiselijk te vieren. Se Zusters hiel den een Novene van dankbaarheid ter ere van de H.Petrus van Verona, en zoude deze besluiten met een H.Mis van dankbaarheid.

Dit was juist besloten, toen zich de Heer S.N.Ecury liet hore. Hij was bij de oprichting tegenwoordig geweest en vond het billijk die dag plechtig te herdenken.

Een commissie van Dames hield een collecte voor het Hospitaal. Mgr. Verriet was op Aruba en hield op de feestdag een mooie toespraak tot het volk.

In de loop van de morgen kwam Mgr. met alle Pastoors de Zusters gelukwensen Ook de Gezaghebber, de Doktoren en de leden van de feestcommissie plus heel veel oud-patiënten kwamen hun gelukwensen aanbieden. In enkele dagen tijds collecteerden de dames ruim f. 4000.-- en boden dit de Priorin ten geschenke

Sept. Zeereerw. Pater pius Paanakker tot Rector benoemd van het San Pedro-hospita Sinds het vertrek van Pater Luyckx in Oktober '43 was het hospitaal zonder Rector. Gelukkig kon Mgr. Zeppenfeldt die plaats weer invullen en hadden de diensten weer geregeld plaats.

1946

25 Jan. Zuster van der Linden komt zich melden als gediplomeerd verpleegster. Zij wordt aangenomen, maar na enkele weken blijkt, dat ze aan kleptomanie lijdt en een oplichtster is.

15 Febr. Zuster Gambon, een der drie verpleegsters, die in 1940 zouden hekomen zijn, heeft voet bij stuk gehouden en wordt als verpleegster aangenomen.

Bij haar aankomst verneemt zij, dat Zr.v.d.Linden in San Pedro werkt; ze hebben samen in Den Bosch gewerkt - waar Zr.v.d.Linden volgens haar zeggen nooit geweest is. Het Bestuur wint informaties in, waarop spoedig het ontsla van Zr.v.d.Linden volgt. (1 Maart)

22 Juli Zr.M.Hansen, gedipl. verpleegster, die reeds een half jaar op passage gewac had, kwam met SS. Boissevain naar Aruba om ook in San Pedro haar beste krach ten aan de zieken te wijden.

De drukte in San Pedro neemt steeds toe.Veel zeelui, die op de tankers vare in dienst van de Lago, worden niet in het Lago-hospitaal opgenomen, maar moe ten in San Pedro verpleegd worden. Het aantal bevallingen, operaties en voor al ook de Röntgenfoto's, stijgt steeds.

1 Augustus Bezoek van ZExc. de Gouverneur en Mevrouw Kasteel.

Aug. Algemeen Kapittel. Moeder Vicaria gaat in Juni naar Holland om het Kapittel bij te wonen. Priorin Amelia vergezelde haar als afgevaardigde v.d.Missie.

Zr.Ma.Sebastiana Fey werd tot Algemene Overste gekozen. De nieuwe Moeder Priorin beloofde al dadelijk, dat zij in Febr.1947 naar de Missie zou komen om de Zusters en de Missie te leren kennen.

17 Sept. Zr. Jo Himmelreich komt als gedipl. verpleegster, uit Alkmaar.

1947

8 Febr. Aankomst van Moeder Priorin Sebastiana met Zr. Borgia.
Moeder Vicaria gaat naar Curaçao om Moeder Priorim te verwelkomen.
Dit was dan de tweede keer, dat een Algemene Overste de Missie bezocht. Het eerste bezoek had plaats in 1930, toen Moeder Hortensia Bak haar grote belangstelling voor de Missie toonde.

April In April verhuisde Pater Rector van zijn klein verblijf in San Pedro's hospitaal naar de netjes ingerichte woning aan het einde van onze tuin, speciaal voor ZEerw. bestemd.

15 Juni Zr. Bets Gamban ontslagen wegens onbetrouwbaarheid.

1948

April Al dikwijls was er gesproken over het gemis van een orgel. Ofschoon er weinig tijd beschikbaar is voor zangles, was ieder het er toch mee eens, dat een gezongen H.Mis, vooral op grote feesten, de geestelijke vreugde verhoogde, zowel bij de Zusters als bij de patiënten, die, al konden ze niet in de Kapel aanwezig zijn, er toch van genoten. Met Kerstmis van het vorig jaar was het dus gezongen H.Mis en onder de 2e H.Mis werden Kerstliederen gezongen. Ieder was in de wolken. Het orgeltje, dat er voor geleend was, behoorde aan de Mulo school en was voor de Kapel niet goed geschikt. Nu werd er in Amerika een " Hammond "orgel besteld, en 13 April werd de eerste H.Mis erop gespeeld. Vooraf, de 10e, was het plechtig ingewijd door Pater Rector Paanakker, en speelde Frère Pedro het Lof. Dankbaar genoten allen van het heerlijke orgelsp

20 April Pater Vicaris Spekle bracht de 18e dezer een bezoek aan Aruba. Van deze gelegenheid werd gebruik gemaakt ZEerw. te verzoeken om een onderhoud, teneinde de aangelegenheden van ons hospitaal te bespreken. Er werd vergaderd! En de conclusie was, dat alles in het werk gesteld moest worden om te komen tot de bouw van een nieuw hospitaal, daar het bestaande veel te klein was (70 bedden en in het geheel niet meer aan de eisen van de tijd voldoet.
Pater Rector zal de Gezaghebber van onze plannen in kennis stellen, waarna verdere maatregelen kunnen getroffen worden.

1 <u>Maart</u> '48 Op 1 Maart 1948 arriveerde Mgr. Verriet met zijn Pro-Vicaris Pater A.Spekle op Aruba voor een kort bezoek, vooral ook aan Paradera, waar een nieuwe kerk zou gebouwd worden ter ere van de H.Philomena.
Monseigneur was al lang niet goed: zieke longen, enz.
Diezelfde avond 1 Maart bij een bezoek aan Sante Cruz werd Mgr. niet goed. Direct overgebracht door de Pro-Vicaris en Pater v.Weerelt naar het Rectoraat waar Mgr. logeerde en dadelijk bediend. Toen men meende,dat de patiënt vervoerd kon worden, werd Hij overgebracht naar Kamer 2 in het hospitaal.
De hoge Lijder ging achteruit.De pro-Vicaris, die naar Curaçao terug was gegaan, werd telegrafisch ontboden. Het was 10 MAart.
's Avonds van dezelfde dag tegen 10 uur gaf Mgr. zijn schone ziel aan God terug. De Paters van Aruba waren allen aanwezig.
Midden in de nacht werd het stoffelijk overschot naar de parochiekerk vervoerd. 's Morgens de gezongen Uitvaart en om 11 uur werd het lijk vervoerd per plaine naar Curaçao, waar onder grote belangstelling de begrafenis plaats had vann uit de Pro kathedraal. Hij ruste in vrede.

1949

28 Febr. Pater Rector Paanakker gaat op vacantie naar Holland.
Inmiddels was tot Bisschop van Curaçao benoemd Pater A.v.d.Veen-Zeppenfeldt, die Dec. 1948 in de St.Annakerk Cur. was gewijd. Daardoor kwam de Pro-Vicaris Pater A.Spekle vrij, die tot eerste Pastoor op Paradera was benoemd.
Zolang kerk en Pastorie niet klaar waren,woonde hij in het Rectoraat, las de H.Mis in de Kapel, en zover zijn bezigheden als bouwpastoor hem vrijlieten,

ook de bedieningen in het hospitaal. Hij bleef bij ons tot 8 September. Toen ging hij voorgoed haar Paradera.

10 Sept. Met Mgr. A.v.d.Veen-Zeppenfeldt werden weer de plannen besproken van een nieuw dienstbodengebouw en Zusterklooster: beide zijn veel te klein. Mgr. beloofde zijn medewerking.

1950

23 Jan. Hoog bezoek van Zijn Koninklijke Hoogheid Prins Bernard.
De vestibule was mooi versierd met levende bloemen, de recreatiekamer omgetov in een aardige keurig versierde zaal. De Prins kwam om 10 uur.
Wij, Zusters, stonden allen in de vestibule; ook het leken- en dienstpersoneel. De Zeereerw. Pater Bartel verwelkomde de hoge bezoeker en na de begroeting gingen allen naar binnen, waar Z.K.H. een glas melk met beschuit gebruikte en daarna met Pater Bartel, de doktoren en de hoofdverpleegster, Zr.Fridoline het hospitaal ging bezichtigen. Intussen gebruikte het andere gezelschap een frisse dronk.
Na afloop van het bezoek aan het hospitaal nam Z.K.Hoogheid afscheid en vertrokken allen, uitgeleide gedaan door Pater Bartel en de doktoren.

8 Juli San Pedro krijgt weer een Rector, de Zeereerw. Pater H.Penninx. Van 8 Sept. '49 tot 8 Juli '50 hebben de Paters van de St.Franciscuskerk voor ons gezorgd

27 Sept. Zuster Walburga Bernaerts, die op 27 Aug.'49 na drie jaar negatief te zijn geweest, was ontslagen en naar St.Maarten geplaatst; vandaar naar Holland op vacantie ging en terugkeerde in San Pedro op 5 Sept. 1950, is opnieuw door de melaatsheid aangetast.
27 September brengt Moeder Vicaria Candida haar weer naar Zaquito op Curaçao De patiënte is heel onderworpen aan Gods Wil, ondanks het zware kruis, dat ze ten tweede male te dragen krijgt. Moge God haar blijven sterken en de gezondheid hergeven volgens Zijn H.Wil.

20 Dec. Had de aanbesteding plaats op Curaçao door Mgr. Zeppenfeldt van : washuis - keuken en provisie - Zusters-en meisjeshuis van San Pedrohospitaal voor de som van f. 431.313,--
Het werd gegund aan de Aruba-Bouwmaatschappij.

1951

12 Jan. De eerste voorbereidingen worden getroffen voor de nieuwbouw. Het bouwterre wordt geheel afgezet door een schutting. Dan wordt begonnen met het gelijkmaken van het terrein, en in Februari is het werk in vòlle gang.

28 Apr. Moeder Vicaria Vulkers krijgt aanzegging om half 12 op het Gezaghebberskantoor te komen. Niemand weet waarvoor. Gissen en nog eens gissen.
Daar komt Mijnh.v.d.Schoot met de courant en met uitgestoken hand. " Mag ik de eerste zijn om U te feliciteren?" Waarmee, vraagt Moeder Vicaria. "Weet U het dan niet? U bent benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.
Daarvoor moesten ze dus naar de Gezaghebber!
Om half 12 werd het plechtig meegedeeld: Zuster Gerarda Majella Tromp kreeg d gouden medaille en Moeder Vicaria moest het Ridderkruis kopen. De eerste kree de medaille voor haar verdienstvol werk voor de opleiding van de kwekelingen; deze opleidings-periode was nu afgelopen. Moeder Vicaria kreeg de onderscheiding voor haar veel en verdienstvol werk voor scholen en onderwijs.

20 Apr. Pater Penninx wordt benoemd tot Pastoor van Savoneta. In zijn plaats wordt Pater A.Volk rector van ons hospitaal.

13 Aug. De vlag wordt gehesen op het nieuwe Zustershuis.

1952

4 Jan. Zuster Witte komt als zesde gediplomeerde lekenverpleegster er bij.

9 Febr. Inwijding van het nieuwe Zustersklooster, keuken en meisjeshuis door de Zeereerw. Pater A.Volk. De Paters van Aruba waren erbij tegenwoordig, eveneens de eerw. Priorin Jozefa Teeuwen en Zusters van het Mariaconvent en de Heren van de Bouwmaatschappij : Architect Vetter, de Directeur-Aannemer J.Nagel en F.Loonstra.

Pater Burgemeester,Pastoor van Oranjestad, dankte de Architect voor het keurige werk.

3 Maart Na goedkeuring van Mgr.Zeppenfeldt en in overleg met de Bouwmaatschappij werd met de nieuwe vleugel van het hospitaal begonnen.

Augustus Na het Algemeen Kapittel wordt bekend gemaakt, dat Moeder Vicaria Candida vervangen wordt door Zuster Francisco Wienker.

Dat Moeder Candida in Holland moet blijven, is een groot offer. Veertig jaar was zij in de Missie en als het ware ermee vergroeid. Ieder voelt het met haar mee. Maar ! Het is Gods Wil, door de Overheid bekend gemaakt. Een moedig " Fiat " zal het offer vruchtbaar maken.

De nieuwe Moeder Vicaria is ook tot een groot offer uitverkoren: De Schiedamse school, waar Zr.Francisco <u>Hoofd</u> was in de ware zin van het woord, ziet haar node vertrekken. Ook haar gevorderde leeftijd (61 jaar) maakt het vertrek zwaarder.

Mogen alle offers tezamen vruchtbaarheid geven en Gods onmisbare zegen in ruime mate aftrekken over onze dierbare Congregatie en de Missie.

1953

6 Jan. Zuster Bakker, gediplomeerd verpleegster met opleiding operatiekamer, komt in San Pedro haar krachte wijden. Ze maakte de reis per vliegtuig(toeristenklas) wat haar uitstekend is bevallen.

22 Apr. Door de Bouwmaatschappij wordt begonnen met het uitbreken van twee muren in de spreekkamers van het klooster, Deze waren te klein, zodat nu aan elke kan van twee kleine kamers één behoorlijke kamer gemaakt is. Sindsdien wordt de ene, die uitzicht geeft op de kapel en het hospitaal gebruikt als kamer van Priorin, en de andere aan de tegenovergestelde kant als spreekkamer.

2 Juni Van Zaquito kwam bericht, dat Zr. Walburga weer positief was. Zij had zo gehoopt, in Augustus te mogen vertrekken. Dit betekent voor haar weer enige jaren van afzondering en verblijf buiten het communiteitsleven. waarlijk, een groot offer, maar zij brengt het weer met grote edelmoedigheid en toont zich zeer opgewekt in brieven en bij bezoek.

11 Juni 's Middags om 5 uur had de inwijding plaats van het H.Hartbeeld, dat door de Bouwmaatschappij geplaatst is vóór het Hospitaal.

Dit beeld, van Italiaans ruw marmer, is een geschenk van de kinderen van de Heer en Mevrouw Galo-Darius Croes-Arends, uit de nalatenschap van hun Ouders geschonken uit dankbaarheid van het San Pedro-hospitaal.

De plechtigheid werd verricht door Pater Rector Hagemans met assisitentie van Pastoor Burgemeester en Pater Fick.

Van uit de Kapel trok de geestelijkheid en de Zusters,voorafgegaan door engeltjes, bruidjes en misdienaars, naar buiten. Rond het beeld stonden 'n 50 meisjes, in het wit met rode sjerpen. Deze zongen onder leiding van Zr. Nicephora Nederlandse, Latijnse, Engelse en Papiamentse liedjes. Pater Rector hield een toespraak in het Nederlands en Papiaments.

Na afloop gingen de zangeressen al zingend langs de zalen.
De familie Croes werd een drank aangeboden. De kinderen kregen een tractatie.

4 Augustus Feestdag van St.Dominicus. 's Middags werd door de Lionsclub de couveuse aangeboden. Pater Rector dankte namens Mgr. en ons.

15 Augustus Inwijding van de nieuwe vleugel 's morgens om 11 uur. De nieuwe afdeling is gesteld onder de bescherming van O.L.Vr. van Coromoto. Bij deze inwijding waren geen genodigden; alleen Moeder Vicaria en Priorin Jozefa, verpleegsters en meisjes. Pater Rector hield een speech en zei o.a.,dat de vele moeilijkheden van allerlei aard oorzaak is geweest, dat deze bouw nu pas in gebruik kon worden genomen. Hij sprak de wens uit, dat vele zieken hier de gezondheid naar het lichaam, maar ook naar de ziel terug mochten vinden, als dat nodig was.

16 Augustus Om 4.30 was de officiële opening, waarbij tegenwoordig waren: de Gezaghebber bijna alle Doktoren met hun Dames en nog enkele genodigden, ongeveer 45 personen. Pater Hagemans sprak een kort welkomstwoord. Daarna gingen allen in groepen de afdeling bezoeken en bezichtigen. In de recreatiekamer werd na afloop wijn geschonken. Daar nam de Gezaghebber Mr.L.Kwartsz het woord. Hij sprak over de offers die in een ziekenhuis door de verplegenden gebracht worden, daar een hospitaal een inrichting is van Christelijke naastenliefde. Hie in San Pedro, ik heb dit zelf ondervonden,worden die offers gebracht door iedereen zonder onderscheid.
Dr.van Beek, chef van de Geneeskundige Gienst, sprak over de samenwerking tussen Doktoren en Personeel.

20 Augustus De Regerings-en Eilandsraad, die gehoord hadden van de inwerkingstelling van de nieuwe vleugel, kwamen om 11 uur voor een bezichtiging. Ze waren allen zeer enthousiast. Na afloop werd hun een glas wijn aangeboden. De onderwerpen waarover gesproken werd, waren:

1.Opleiding voor verpleegster te doen plaats vinden op de Lago.

2.Overgaan tot opnemen van t.b.c.-patiënten binnen korte tijd.

3.Het laten uitkomen van een psychiater als ambtenaar van 't Gouvernement.

21 Augustus 's Middags om ± 2 uur werd de Gouverneur verwacht. In gezelschap van zijn vrouw, Gezaghebber met wederhelft, en zijn adjudant van Beek werd ZExc. rondgeleid. Zij waren verrukt over deze aanwinst. Met Moeder Vicaria en de Zuster werd in de recreatiekamer een kopje thee gebruikt. Het was een echt gezellig thee-uurtje.
Om 3.15 vertrok het gezelschap, nadat Mevr. Struicken, Mevr. Kwartsz en adjudant van Beek nog even een bezoek hadden gebracht op de ziekenkamer bij Zr.Rudolphine, die voor operatie in het hospitaal was opgenomen.

26 September Een nieuw rijbaar Röntgentoestel is door het hospitaal gekocht en heden gemonteerd.

23 October Vanmorgen kwam per plane uit Holland Zr.van Sonsbeek en Zr.Stittrop. We willen hopen,dat het flinke krachten zijn voor het hospitaal.

21 November Dokter Slachter geeft een lamp met floorstand cadeau aan het hospitaal. Dit is een zogenaamde koude lamp voor de operatiekamer. Prijs bedraagt f.225.--

23 November Om 5 uur werd de Kerkelijke Visitatie geopend door Mgr.Zeppenfeldt. De volgende dag werd ze 's avonds gesloten. Mgr. noemde deze visitatie in alle opzichten geslaagd, en was buitengewoon tevreden.

14 December De nieuwe wasserij, die gisteren ingewijd is, wordt vandaag in gebruik genomen. Het is een prachtige verbetering.

16 December De mangel heeft één dag gedraaid en nu blijkt, dat de as van het aandrijfwiel gebroken is. Wel een grote teleurstelling ! Er verlopen zeker wel een paar maanden, voordat zo 'n nieuw onderdeel uit Holland hier is.

1954

3 Januari Pater Rector Hagemans opgenomen in het hospitaal voor breukoperatie. Alles had een gunstig verloop.

4 Januari Door Mgr. Zeppenfeldt is per 1 Augustus benoemd de Heer van Bellm, als administrateur econoom.
15 Maart gaat hij met zijn gezin naar Holland voor vacantie.

18 Februari Twee leerling-verpleegsters, Tilla Swengle en Rosa Eduardo gaan met een Italiaanse boot naar Holland, om in Tiel te studeren voor verpleegster.

13 Februari Het oude washuis is omgebouwd voor rouwkamer en sectiekamer, en als zodanig in gebruik genomen.

24 April Mejuffr. Jozefa Zambrano, die in Tiel de opleiding voor de verpleging volgde en mooi geslaagd is, kwam terug op Aruba. Zij is als verpleegster nu werkzaam in ons hospitaal.

5 Juli Door de Heer Loonstra is een begin gemaakt met de electrische installatie. Ze wordt uitgevoerd in plastic buizen voor de som van f. 12.500,--

25 September Mgr. heeft een bestuur voor het hospitaal benoemd. waarvan Pastoor Burgemeester Voorzitter werd, Pastoor Weenink Vice-Voorzitter, de Heer v.Bellm Secretaris. Pastoor Standemeyer en Priorin Ernesta werden lid. Ieder kreeg de Statuten toegestuurd.

25 September Zuster Johanna Damen, die, na 4 jaar in het hospitaal gewerkt te hebben, met verlof in Holland was, zond bericht,dat ze niet meer terug kwam. Een grote teleurstelling voor ons, daar het een beste kracht was.

4 October Begin gemaakt met de afbraak van de oude röntgenkamer.
De nieuwe bouw is gegund aan de Aruba-Bouwmaatschappij voor de somvvan f. 44.200,--

10 October In de nacht van 10 op 11 October heeft een orkaan, de z.g." Hazel " ons eiland dicht genaderd. Geweldige regens gepaard met hevige wind en onweer maakten het tot een onvergetelijke nacht. op vele plaatsen stroomde het wate de huizen binnen, richtte veel schade aan en nam zelfs de huizen in de stro mee. Velen werden daardoor dakloos.

5 November Zuster E.Nieuwlands komt als plaatsvervangster van Zr. J.Damen in ons hospitaal werken.

1955

4 Januari Zr. ter Ellen en Zr, Teulings per plane aangekomen.
10 Januari echter is haar diensttijd in het hospitaal ingegaan.

26 Januari Zuster Witte was al enkele dagen niet goed. Dokter van Nidek stuurde haar naar Curaçao. Het advies daar luidde: zo spoedig mogelijk naar Nederland. Zij vertrok 25 Februari.

22 April Sylvia Etienne, die enkele maanden in San Pedro als leerlinge-verpleegster gewerkt heeft, naar Tiel voor opleiding " Verpleging A."

30 Juni Het gedrag van Zr.Sambrano liet de laatste tijd veel te wensen over, in verband met een jongen zonder godsdienst,waar ze een verkering mee aanging. Na herhaalde waarschuwingen heeft ze zelf ontslag gevraagd.

30 Augustus . Zuster Walburga Bernaerts, die voor de 2e maal 5 jaar in Zaquito verpleegc werd, kon ontslagen worden en mocht naar San Pedro terug.

29 September Op advies van de dokter moest Zr.Walburga zeker één winter in Nederland doorbrengen. Zuster Garcia van Duynhoven kreeg van Mgr. Zeppenfeldt toesten ming eerder op verlof te gaan. (Zij was in 1956 pas aan de beurt) Zodoende kon zij met Zr.Walburga mee reizen.

2 October In plaats van Zr.Zambrano komt Zr.Snoey-Kiewiet in San Pedro als gediplomeerde verpleegster.

13 October Na veel moeilijkheden en strubbelingen kon Zr.Theodolinda eihdelijk de le foto's maken in de nieuwe Röntgenafdeling.

7-12 Oct. Reeds enkele maanden wasde ZEerw.Moeder Priorin en haar Raad bezig om ander Zusters te zoeken, die ons hospitaal San Pedro zouden overnemen.
Na enige tijd is het gelukt de Zusters Franciscanessen bereid te vinden, om een oriëntatie-reis naar Aruba te maken.
Zo kwamen de Zeereerw. Algemene Overste en haar assistente met hun Directe de Hoogeerw.Deken van Hout 7 October op Aruba aan.
Zij hebben hier heel gezellige dagen gehad en waren vol lof over de ontvangst. Er werd veel besproken en een pro-forma contract samengesteld, wat in Nederland met Mgr.Mutsaerts en de Zeereerw.Moeder Priorin besproken zou worden. Daarna zal hun Raad een beslissing nemen. Voor ons betekent dit, vooral voor de oudere Zusters, weer een groot offer. Het is zo jammer, dat onze Congregatie, gezien het kleine getal,dat de laatste jaren intreedt, niet meer in staat is, voldoende jonge krachten naar het ziekenhuis te sturen.

21-23 Oct. Bij het officiële bezoek van H.M.Koningin Juliana aan Aruba, werd Zaterdagmorgen 22 October ook San Pedro bezocht. Buiten stonden verpleegsters en hulp-verpleegsters opgesteld. Door Norma Simons, de jongste hulp-verpleegster. werd aan Hare Majesteit een bouquet bloemen aangeboden. In de hal wer de Koningin verwelkomd door Bestuur, doktoren en Zusters. Pastoor Burgemeester stelde bovengenoemden aan Hare Majesteit voor. Met Dr.J.v.Nidek, internist, en de directrice, Zuster Fridoline Sinnema, werd een rondgang gemaakt door het hospitaal. Geen enkele zaal of kamer werd overgeslagen en voor iedere patiënt had zij een groet en vriendelijk woord. De baby's voora trokken bijzonder haar aandacht. " Ik vind ze om te stelen ", zei H.M.
In de eetzaal van de verpleegsters, die keurig versierd was, dronk de Koningin en haar gevolg een kop koffie. Dit stelde zij zeer op prijs en waardeerde dit temeer omdat zij door het overladen program nog nergens iets ha kunnen gebruiken. Hare Majesteit onderhield zich heel gezellig met de dokto ren over verschillende problemen, o.a.over opleiding voor verpleegsters, T.B.C.-afdeling enz. Uit alles bleek haar eenvoud en hartelijkheid.
" Dit bezoek mag U in alle opzichten als zeer geslaagd beschouwen," zo zei Baron van Heeckeren aan Pater de Valk.

27 October Door het Bestuur werd overwogen, naar aanleiding van een verzoek van de internist Dr.J.v.Nidek, een planegraaf aan te schaffen.
De mening van de meeste leden van het bestuur was, daarmee te wachten tot er een T.B.C.-afdeling begonnen zou kunnen worden. Dàn zou een planegraaf zeker rendabel zijn.

9 November De kwestie T.B.C-paviljoen kwam weer ter sprake. Na o.a.Dr.v.Nidek, van Be en de Lago om advies gevraagd te hebben, heeft het Bestuur gemeend het nieu pand van het hospitaal voorrang te geven, waardoor de zo nodige accomodatie voor de patiënten omhoog gebracht wordt en ook meer patiënten opgenomen kunnen worden.

24 Dec. Mejuffrouw M.Kuitenbrouwer, die door haar verloofde, de Heer H.v.d.Berg, in staat gesteld is over te komen vanuit Nederland, zal in ons hospitaal als tijdelijke kracht werkzaam zijn.

1956

23 Jan. De Chef van de Geneeskundige Dienst, Dr.G.van Beek, komt afscheid nemen van het Bestuur. Deze Dokter heeft het Bestuur menig keer gediend van advies in zaken, betreffende het hospitaal. Hij vertrekt naar Curaçao in dienst van de K-L-M-.

30 Juni Zuster Himmelreich, die bijna 9 jaar bij ons in het hospitaal gewerkt heeft, gaat naar Nederland. Zij is voornemens aan de School voor Maatschappelijk werk te gaan studeren. Wij verliezen in haar een prima kracht.

4 Juli Twee van onze leerling-verpleegsters, Norma Simons en Elvia Martines, gaan met dezelfde boot als Zuster Himmelreich naar Nederland, om in Zwolle haar diploma verpleging A te halen.

12 Aug. De Zeereerw. Pastoor J.Burgemeester kwam vanmorgen zo ongelukkig te vallen, dat hij de linker-bovenarm brak. ZEerw. moet in het hospitaal ter verpleging opgenomen worden.

13 Aug. Mgr. Zeppenfeldt kreeg, via Nederland, bericht, dat zijn verzoek om ontslag ingewilligd was. Daar deze tijding niet van de Nuntius of rechtstreeks uit Rome kwam, wilde Mgr. in zijn functie gehandhaafd blijven tot het officiële bericht kwam. Dit bereikte hem op 21 September.

28 Sept. Vandaag verscheen onze Administrateur niet op het kantoor. Al gauw kwam er bericht, dat hij ziek was, waarschijnlijk griep. Het liet zich dus niet zo ernstig aanzien. Na enkele dagen nam deze aanvankelijk lichte ongesteldheid een zeer ongunstige wending: Dr.v.Nidek constateerde een kwaadaardige geelzucht. Op 8 October 's avonds werd hij bewusteloos binnengebracht. De toestand was hopeloos:ondanks alle zorgen van doktoren en medicamenten kwam hij niet bij kennis.
Op 14 October stierf hij, na voorzien te zijn van het H.Oliesel.
Voor zijn vrouw en drie nog jonge kinderen een zware slag !
Door zijn overlijden is ook het Bestuur van San Pedro zwaar getroffen. Hij was voor de administratie dé figuur. In de korte tijd dat hij Econoom geweest is, werd er onnoemelijk veel werk verzet voor een gunstige exploitatie.
Hij moge rusten in vrede !

22 October Rond 22 October kwam ook de definitieve beslissing, dat de Zusters van Aste begin Februari 1957 ons San Pedro zouden overnemen. Wij konden maar niet geloven, dat het werkelijkheid zou worden. Sommigen meenden, dat, gezien de gespannen toestand in 't Midden Oosten, het evenals in 1940, toen Duitse Zusters het hospitaal zouden overnemen, wel niet door zou gaan.

1957

Het werd echter ons laatste Kerstfeest en Nieuwjaar. Na deze feestdagen gingen we in de verschillende vertrekken eens rondkijken, wat we mee konden nemen, en een begin gemaakt met inpakken van wat naar Holland verzonden verzonden moest worden.

3 Febr. werd door de Hoogeerw. Pater Pro-Vicaris Hulsman met assistentie van de ZEerw. Pastoors J.Burgemeester en R.Weenink een plechtige H.Mis opgedragen in de St.Franciscuskerk. Na afloop van deze plechtigheid werd in de gymzaal

van het Maria College, die met bloemen en palmen versierd was, een receptie gehouden, die druk bezocht werd en wij menig handje gedrukt hebben.
Er werd een telegram ontvangen van de waarnemend Gouverneur, Mr.M.F.de Valk, dat luidde als volgt:"Zusters Dominicanessen San Pedro Hospitaal. Hartelijk dank voor zes en dertig jaren toegewijde en succesvolle sociale arbeid. Hartelijk dank ook voor zes en dertig jaren voorbeeld van naastenliefde en van gezindheid voor het offer."
Ook de Hoogeerw. Pater Vicaris L.van Rooy zond een danktelegram.

4 Februari was bepaald voor afscheid der Doktoren, die om 10 uur in de recreatiekamer bij elkaar kwamen.
Door Dr. Robles, van Nidek, Schlachter en Bijl werd een speech gehouden. Dr. Robles, die de eerste jaren meemaakte, sprak zijn bewondering uit voor het werk van die pioniersters, die vaak onder zeer moeilijke omstandigheden en behelpen het hospitaal hebben opgebouwd, en door hun liefdevolle werken voor de patiënten de sympathie hebben verworven van het Arubaanse volk, dat hun zo node ziet vertrekken.
Door de Heren Doktoren werden 2 drie-armige zilveren kandelaars aangeboden. Tevens een gedenkalbum met ongeveer 90 prachtige foto's.
Van oud-patiënten ontvingen de Zusters vele cadeaux in natura, bloemen en giften, waaronder van de familie Arends f.200.--

8 Februari arriveerden per planede Zeereerw. Algemene Overste Gertrude en 9 Zusters, n.l.:de Overste, Moeder Michaël, één Zuster-onderwijzeres, bestemd voor een der scholen op Aruba, en 7 Zusters voor het ziekenhuis.
De tweede groep, 8 Zusters, kwam een week later, zodat er met inbegrip van de Overste, 16 Zusters in San Pedro werkzaam zijn.

Bij aankomst van de eerste groep gingen, wegens plaatsgebrek van cellen, 8 van onze Zusters naar het Maria-convent slapen. Toen 13 Februari de nieuwe Zusters voltallig waren, bleven nog 4 Zusters van ons in San Pedro om haar wat in te werken.

14 Februari gingen 4 Zusters naar St.Maarten, en enige dagen later vertrokken er 4 naar Nederland. Vele doktoren en uod-patiënten waren op het vliegveld voor een laatste dankbare afscheidsgroet.
Bij het opstijgen van het vliegtuig zei één der doktoren:" Daar gaat een stuk historie van Aruba !"

Tot 20 Maart bleef de Priorin met nog enkele Zusters helpen in het hospitaal. Toen kwam het definitieve einde. Hoe zwaar het ons allen viel, San Pedro in andere handen te moeten overdragen, toch was het een zekere troost, dat de leiding weer aan religieuse krachten kon worden toevertrouwd.

Moge God overvloedig Zijn zegen schenken over het werk in San Pedro en zijn bewoners. Dit is ons aller wens en bede.

20 Maart 1957.
